

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหาสุขภาพจิตในปัจจุบันเป็นปัญหาระดับชาติที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่หยุดยั้ง พืชภัยของยาเสพติดและยาบ้า นั้น เป็นที่ทราบกันดีตามข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์และข่าวโทรทัศน์เกี่ยวกับอาชญากรรม ที่ปรากฏให้เห็นไม่เว้นแต่ละวัน เป็นภัยมืดที่สืบคลาน คงเป็นที่ยอมรับกันได้ว่า ยาบ้า เป็นมหันตภัยของชาติ เป็นภัยอันดับหนึ่งของประเทศ มีการกระจายตัวที่รวดเร็วและขยายกว้าง ทั้งในเชิงปริมาณพื้นที่และกลุ่มการค้า อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และทางด้านเทคโนโลยี นับว่าเป็นปัญหาที่เรื้องรังที่ต้องทำการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

เนื่องจากในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายในสังคม สถาบันหลักทางสังคมหลายสถาบัน อาทิ สถาบันครอบครัวเกิดความอ่อนแอ เป็นช่องว่างทำให้ปัญหาเสพติดแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้นายทุน ผู้ค้า ผู้ส่งออก และผู้นำเข้ายาเสพติดได้อาศัยช่องว่างนี้นำยาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดในหมู่ประชาชน ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศขาดความมั่นคงและการพัฒนาประเทศคือย่ำประสิทธิภาพ โดยรัฐบาลถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญและเร่งด่วนในการดำเนินงานเพื่อควบคุม แก้ไขปัญหาสุขภาพจิต อันเป็นสาเหตุสำคัญยิ่งต่อการบั่นทอนความมั่นคงของประเทศไทย (สคส อัครมนคงวณิช. 2555)

ปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาสำคัญของชาติ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand) จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะสนองตอบต่อนโยบายรัฐบาลที่เน้นแก้ไขพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายสำคัญ และกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติดกลุ่มหนึ่ง คือ คนหางาน ซึ่งมีทั้งคนหางานที่ประสงค์จะทำงานในประเทศและคนหางานที่มีความประสงค์จะไปทำงานในต่างประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความรู้ความเข้าใจ และทราบถึงโทษ / พืชภัยอันตรายของยาเสพติด เพื่อที่จะได้รู้วิธีการป้องกันตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวสมัครงาน แนวทางการประกอบ

อาชีพอิสระ จะได้มีงานทำ มีรายได้และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (กรมการจัดหางาน. 2554)

รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติด เป็น “วาระแห่งชาติ” โดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพล และผู้ประพฤติมิชอบ โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ยึดหลัก ผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันปัญหาด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมี และสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศภายใต้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล นายกรัฐมนตรี จึงได้ลงนามในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2554 จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 154/2554 เรื่อง ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ซึ่งกำหนดนโยบายให้องค์กรที่เกี่ยวข้องทุกระดับนำไปปฏิบัติโดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้ 6 ประการ และกำหนดปัจจัยสู่ความสำเร็จ ซึ่งกำหนดให้พลังมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด และการจัดองค์กรในทุกระดับต้องชัดเจน เพื่อเป็นแกนนำรับผิดชอบในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในลักษณะของการบูรณาการ กำหนดการบริหารจัดการ โดยมีศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (สพส.) เป็นองค์กรอำนวยการระดับชาติ (ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ : แผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด. 2555)

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงห่วงใยพสกนิกรชาวไทยที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหายาเสพติด และทรงพระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ริเริ่มโครงการหลวง และ หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในปีพ.ศ. 2555 ขอเชิญชวนชาวไทยทุกภาคส่วน น้อมนำพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2554 ณ ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2554 ร่วมแสดงเจตนารมณ์และมุ่งมั่นเป็นพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในโอกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา 7 รอบ 84

พ.ร.บ. 5 ธันวาคม 2554 และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา 12 สิงหาคม 2555 และหลังจากรัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และดำเนินยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด โดยกำหนด Roadmap การต่อสู้กับยาเสพติด และ ปฏิบัติการกวาดล้างยาเสพติดมาเป็นระยะ ทำให้สถานการณ์ปัญหาเสพติดลดความรุนแรงลงจนไม่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชนโดยทั่วไปมาเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่ง ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดหวนกลับมาเป็นปัญหาสำคัญและมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมีความรุนแรงมากขึ้น ใกล้เคียงกับระดับก่อนประกาศสงครามกับยาเสพติด จากผลการสำรวจความรุนแรงของปัญหาเสพติดในเดือนธันวาคม 2547 อยู่ที่ร้อยละ 1.8 ความรุนแรงของปัญหาเสพติดได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงผลการสำรวจครั้งล่าสุดในเดือน กรกฎาคม 2554 ความรุนแรงของปัญหาอยู่ที่ร้อยละ 23.4 ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งเนื่องมาจากพลังแผ่นดินทุกภาคส่วนยังไม่เข้มแข็งพอที่จะหนีกำลังเป็นวาระของคนในชาติที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหานำไปสู่ชัยชนะอย่างยั่งยืนรวมทั้งจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมภายในประเทศที่ส่งผลทำให้ผู้คนส่วนหนึ่งตกเป็นเหยื่อของยาเสพติด ควบคู่กับปัจจัยจากภายนอกประเทศที่ยังคงส่งผลทำให้ปัญหาการผลิตและนำเข้ายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญ

จากการประเมินสถานะของปัญหาเสพติด มีสถานการณ์สำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงระยะที่ผ่านมา โดยปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้ปัญหาเสพติดดำรงอยู่และจะขยายตัวรุนแรงขึ้นและสถานการณ์การนำเข้ายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการนำเข้าจากกลุ่มผู้ค้าและลำเลียงยาเสพติดข้ามชาติผ่านท่าอากาศยานสุวรรณภูมิมีความสำคัญมากขึ้น ส่วนสถานการณ์การค้าและแพร่ระบาด ผู้ค้ายาเสพติดที่ถูกจับกุมดำเนินคดีในช่วงระยะที่ผ่านมา แม้จะถูกดำเนินคดีด้วยมาตรการตามกฎหมายแต่ยังคงมีพฤติการณ์ความเคลื่อนไหวโดยการติดต่อสั่งการค้ายาเสพติดจากเรือนจำ ซึ่งพบว่าผู้ต้องขังหลายรายมีศักยภาพและความเคลื่อนไหวสูง และมีเครือข่ายที่สามารถติดต่อกับผู้ต้องขังในเรือนจำอื่นๆ และผู้ร่วมงานภายนอกได้อย่างต่อเนื่อง พบนักค้ายาเสพติดรายเก่าบางส่วนที่กลับมาเคลื่อนไหวใหม่ นอกจากนี้ยังคงมีผู้ค้ารายใหม่เข้าสู่วงจรการค้าเพิ่มขึ้น โดยเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนเข้าไปมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง สำหรับนักค้าระดับขายส่ง/รายย่อยแพร่กระจายตามหมู่บ้าน/ชุมชน และค้ายาเสพติดด้วยความระมัดระวังตัวมากขึ้น ขณะที่ผู้เสพพัฒนาตัวขึ้นเป็นนักค้ารายย่อยตามชุมชนต่างๆ การจับกุมคดียาเสพติด “เพิ่มขึ้น” อย่างต่อเนื่อง จากปี 2549 จำนวน 83,334 คดี ผู้ต้องหา 92,162 คน เพิ่มเป็น 171,198 คดี ผู้ต้องหา 186,332 คน ในปี 2553 และในปี 2554 คาดว่าสถิติการจับกุมจะใกล้เคียงกับปี 2553 โดยข้อมูล ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2554 จำนวน

63,935 คดี ผู้ต้องหา 69,867 คน ซึ่งปัญหายาเสพติดในขณะนี้ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงจำเป็นต้องพัฒนาด้านการข่าว การสืบสวนปราบปรามและดำเนินการด้านทรัพย์สิน ระบบการอำนวยความสะดวก เครื่องมือ กลไก รวมทั้งความร่วมมือกับต่างประเทศให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนสามารถนำผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้เกี่ยวข้องมาดำเนินคดีตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (ศูนย์อำนาจการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ : แผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด. 2555)

นายสุทรนันท์ บุญมี รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม เปิดเผยว่า ศูนย์อำนาจการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดมหาสารคาม (ศ.ต.ส. จ.มหาสารคาม) ได้สรุปผลการดำเนินงานการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ 2554 (ระหว่างเดือนตุลาคม 2553 – เดือนกันยายน 2554) ผลสรุปได้ว่า จังหวัดมหาสารคาม สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด จำนวน 1,732 ราย แยกเป็นยาบ้า 1,447 ราย , กัญชา 141 ราย , สารเหย 107 ราย , กระท่อม 2 ราย และยาไอซ์ 5 ราย โดยส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดเป็นเพศชาย จำนวน 1,586 ราย ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 146 ราย อาชีพที่กระทำความผิดคดียาเสพติดส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้าง จำนวน 947 ราย รองลงมาคือ อาชีพทำนา 678 ราย , นักเรียนนักศึกษา 55 ราย และอื่นๆ จำนวน 52 ราย ซึ่งผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดหากแยกเป็นรายอำเภอ จะพบว่าส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 336 ราย ส่วนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามทั้ง 13 อำเภอ มีผู้กระทำความผิด 1,396 ราย แยกเป็นอำเภอเมืองมหาสารคาม 294 ราย , อำเภอโกสุมพิสัย จำนวน 196 ราย , อำเภอบรบือ จำนวน 176 ราย , อำเภอเชียงยืน จำนวน 120 ราย , อำเภอกันทรวิชัย จำนวน 116 ราย , อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จำนวน 107 ราย , อำเภอวาปีปทุม 106 ราย , อำเภอกุดรัง จำนวน 69 ราย , อำเภอนาเชือกจำนวน 6 ราย , อำเภอนาคูจำนวน 61 ราย , อำเภอแกลง จำนวน 36 ราย , อำเภอขามเฒ่าจำนวน 32 รายและ อำเภอชื่นชม จำนวน 18 ราย ส่วนความหนาแน่นของยาเสพติดที่ยังคงน่าเป็นห่วงอยู่ในขณะนี้ มี 6 อำเภอ ที่อยู่ในระดับปัญหาหนัก คือ อำเภอเมือง อำเภอโกสุมพิสัย, อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย, อำเภอกันทรวิชัย, อำเภอบรบือและอำเภอเชียงยืน ระดับปัญหาปานกลางมี 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอวาปีปทุม , อำเภอกุดรัง , อำเภอนาเชือก และอำเภอชื่นชม ระดับปัญหาน้อยมี 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแกลง , อำเภอนาคู และอำเภอขามเฒ่า (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดมหาสารคาม. 2554)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจุบันรัฐบาลและทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความพยายามอย่างมากในการที่จะป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่ง ได้มีการ

กระทำทุกวิถีทางในการแก้ปัญหา แต่ปัญหาดังกล่าวกลับทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคามที่ถูกดำเนินคดีค้ายาบ้าซ้ำเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ (ฝ่ายทัณฑ์ปฏิบัติ เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2555)

ปรากฏการณ์นี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่า อะไรคือปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการนำไปสู่การค้ายาบ้าซ้ำของผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้ว แต่กลับมาก่อทำผิดในคดียาบ้าซ้ำอีก ซึ่งการแก้ไขผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าวนี้ ถือเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่ง ถ้าหากทำได้สำเร็จและแก้ไข ปัญหาได้ตรงจุด ก็จะเป็นผลดีต่อจังหวัดมหาสารคามและประเทศชาติอย่างยิ่ง ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยเสนอต่อหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาค้ายาบ้าซ้ำในจังหวัดมหาสารคามต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การค้ายาบ้าซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่นำไปสู่การค้ายาบ้าซ้ำกับพฤติกรรมค้ายาบ้าซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นเงื่อนไขทำให้ผู้ค้ายาบ้าซ้ำสามารถเลิกค้ายาบ้า

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมค้ายาบ้าซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
2. ปัจจัยด้านสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมค้ายาบ้าซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมค้ายาบ้าซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเด็นเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1 ปัจจัยที่นำไปสู่การค้ายาบ้าซ้ำ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน

1.2 ปัจจัยที่นำไปสู่การค้ายาบ้าซ้ำกับพฤติกรรมค้ายาบ้าซ้ำของผู้ต้องขังใน
เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.3 ข้อเสนอแนะที่เป็นเงื่อนไขทำให้ผู้ค้ายาบ้าซ้ำสามารถเลิกค้ายาบ้า

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังคดีพบบ.ยาเสพติดที่มี
พฤติกรรมค้ายาบ้าซ้ำและถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ตามหมายศาล ในช่วง
ระหว่างปี 2555 จำนวน 132 คน แยกเป็นผู้ค้ารายย่อย จำนวน 66 คน เป็นผู้ค้ารายสำคัญ จำนวน
66 คน (ฝ่ายทัศนปฏิบัติ เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2555)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่ม
ตามลักษณะประเภทของการวิจัย คือ การวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และการวิจัย
เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

2.2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน
132 คน โดยผู้วิจัยจะกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามานะ
(Taro Yamane : 1973) แล้วได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน จากนั้นใช้วิธีการกำหนดกลุ่ม
ตัวอย่างแบบโควตา ซึ่งแยกตามประเภท ได้ดังนี้

- 1) ผู้ค้ารายย่อย จำนวน 50 คน
- 2) ผู้ค้ารายสำคัญ จำนวน 50 คน

2.2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์
แบบเจาะลึก(In-depth Interviews)จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 10 คน ผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแยก
ตามประเภท ได้ดังนี้

- 1) ผู้ค้ารายย่อย จำนวน 5 คน
- 2) ผู้ค้ารายสำคัญ จำนวน 5 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้ดำเนินการวิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเวลาไว้ คือจะเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เวลา 4 เดือน คือระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ.2555

4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรไว้ ดังนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ หมายถึง ปัจจัยที่นำไปสู่การค้ายาบ้าซ้ำ มี 3 ปัจจัย ดังนี้

4.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

4.1.2 ปัจจัยด้านสังคม

4.1.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน

4.2 ตัวแปรตาม หมายถึง พฤติกรรมค้ายาบ้าซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดย โดยจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้ค้ารายย่อยและผู้ค้ารายสำคัญ

5. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยด้านพื้นที่ไว้เฉพาะในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม หมายถึง สถานที่ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งผู้มีอำนาจโดยการควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนีจนกว่าจะพ้นกำหนดโทษ ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ตั้งอยู่เลขที่ 79 หมู่ 14 ถนนแจ้งสนิท ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2. ผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องฝากขัง คนฝาก ผู้ต้องกักกัน และผู้ต้องกักขัง ซึ่งกระทำความผิด ได้ถูกพิพากษาลงโทษจำคุก อยู่ในความควบคุม และรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ผู้ต้องขังชายและหญิงในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

3. ยาบ้า หมายถึง วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ.2522 มีฤทธิ์ในการกระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง เมื่อนำมาผลิต-อัดเป็นเม็ดยาแล้วจะมีลักษณะเม็ดกลมแบน มีกลิ่นหอม รสขม มีสีต่างกัน เช่น สีส้ม สีแดง สีน้ำตาล สีเขียว สีเหลือง แต่ที่พบส่วนมากจะเป็นสีส้ม เม็ดกลมแบน มีสัญลักษณ์บน เม็ดยา เช่น WY, 99, ฯลฯ

4. การค้ายาบ้า หมายถึง การกระทำผิดในฐานความผิดที่เกี่ยวกับการจำหน่ายยาบ้า ซึ่งถูกดำเนินคดีตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

4.1 ผู้ค้ารายย่อย หมายถึง ผู้ที่มีพฤติกรรมในการจำหน่ายยาบ้าลักษณะเป็นรายเล็ก โดยจำหน่ายให้กับลูกค้าที่นำไปเสพเอง ซึ่งไม่ใช่รายสำคัญ

4.2 ผู้ค้ารายสำคัญ หมายถึง ผู้ที่มีพฤติกรรมค้ายาบ้ารายใหญ่ ซึ่งมีพฤติกรรมดังนี้

4.2.1 เป็นตัวการสำคัญ/เป็นผู้จำหน่ายจริง

4.2.2 มีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาบ้าอย่างต่อเนื่อง

4.2.3 มีลักษณะเข้าข่ายที่เป็นผู้มีอิทธิพล

4.2.4 มีการดำเนินการในลักษณะเป็นเครือข่าย

4.2.5 มีประวัติการถูกจับกุมในคดีความผิดเกี่ยวกับยาบ้าตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป ถือว่ามีพฤติกรรมไม่หลากหลาย และมีลักษณะเป็นอาชญากรโดยสันดาน

4.2.6 มีปริมาณของยาบ้า เกินกว่า 200 เม็ดขึ้นไป

5. ปัจจัยที่นำไปสู่การค้ายาบ้า หมายถึง ปัจจัยที่เป็นสาเหตุนำไปสู่การค้ายาบ้า ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน

6. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยของแต่ละบุคคล ที่หากมีขึ้นในบุคคลใดแล้ว จะเป็นเหตุนำไปสู่การค้ายาบ้า ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ คือ ดิคาบ้า ดิคาการพนัน ความอ่อนแอ ภายในจิตใจ ถูกหลงโทษครั้งแรกไม่หนัก คิดว่าเป็นวิธีที่หาเงินได้ง่ายและค่าตอบแทนสูง ต้องการเงินซื้อยาบ้าเพื่อเสพและค้าครั้งต่อไป รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่เกรงกลัวที่จะเข้าคุกอีก ต้องการรวยเร็วๆ อยากมีบ้าน อยากมีรถ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ขาดการช่วยเหลือจาก ครอบครัวและอยากให้ลูกได้เรียนหนังสือในระดับสูงหรือสถานศึกษาดีๆ ที่มีชื่อเสียง

7. ปัจจัยด้านสังคม หมายถึง ปัจจัยภายนอกของบุคคล ที่หากมีขึ้นในบุคคลใดแล้ว จะเป็นเหตุนำไปสู่การค้ายาบ้าซ้ำ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีปัญหา ยาเสพติด เรียนรู้วิธีการค้ายาบ้าในคุกเพิ่มเติมในรูปแบบใหม่ๆ ถูกสังคมตีตราว่าเคยติดคุกมาก่อน ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ กลับไปคบเพื่อนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาบ้า เป็นงานที่มีเครือข่ายและมีผู้ทางอยู่แล้ว เจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนเกี่ยวข้องกับเครือข่ายค้ายาบ้า เพื่อนชักชวนให้กลับไปค้ายาบ้าอีกและต้องการเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

8. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน หมายถึง ปัจจัยภายนอกของบุคคล ที่หากมีขึ้นในบุคคลใดแล้วเป็นเหตุนำไปสู่การค้ายาบ้าซ้ำ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ไม่มีงานทำ มีหนี้สินมาก มีฐานะยากจน ประสบปัญหาทางธุรกิจ ต้องการเงินเลี้ยงดูพ่อแม่และต้องการเงินเลี้ยงภรรยา-สามีและลูก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลทางเลือกในการแก้ปัญหาการค้ายาบ้าซ้ำในจังหวัดมหาสารคามต่อไป